कक्षा १० को 'नेपाली' भाषामा समाविष्ट अभ्यासहरुको तुलनात्मक अध्ययन

१८४

शोधार्थी

कमलप्रसाद भण्डारी

शैक्षिक वर्ष : (०६८/६९)

त्रिवि दर्ता नं. ९-२-२१८-२०४-२००८

दोस्रो वर्षको परीक्षा क्रमाङ्क : २१८००३४ (२०७०)

नेपाली भाषा शिक्षा विषयमा स्नातकोत्तर उपाधिका निमित्त प्रस्तुत शोधपत्र

त्रिभुवन विश्व विद्यालय

शिक्षाशास्त्र सङ्काय

इटहरी,सुनसरी

२०७७/२०२१

त्रिभुवन विश्वविद्यालय फोन : ०२५५८१३००

जनता बहुमुखी क्ययम्पस

इटहरी, सुनसरी

स्था: २०४५

(त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट सम्बन्ध प्राप्त)

विज्ञान व्यवस्थापन, मानविकी तथा शिक्षाशास्त्र सङ्काय

प.स.

च.न. मिति.................................

शोध निर्देशकको सिफारिस पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत जनता बहुमुखी क्याम्पस नेपाली शिक्षा विभागका स्नातकोत्तर तहका छात्र कमलप्रसाद भण्डारी कक्षा १० को ‘ नेपाली पा.पु.२०६४’ र ‘नेपाली पा.पु.२०७४ ’ मा समाविष्ट अभ्यासहरूको तुलनात्मक अध्ययन शीर्षकको शोधपत्र मेरो निर्देशनमा कडा परिश्रमपूर्वक तयार पार्नुभएको हो । उहाँको यस शोधपत्रको उचित मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

मिति : २०७७/ / ....

शोधनिर्देशक

मदनराज बराल
जनता बहुमुखी क्याम्पस,
इटहरी, सुनसरी
नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्यालय **फोन नं ०२५५८१३००**

जनता बहुमुखी क्याम्पस

इटहरी, सुनसरी

स्था: २०४५

(त्रिभुवन विश्वविद्यालयवाट सम्वन्ध प्राप्त)

विज्ञान व्यवस्थापन, मानविकी तथा शिक्षाशास्त्र सङ्काय

प.स:

च.नं: **मिति** ....

मुल्याङ्कन समितिको स्वीकृति

त्रिभुवन विश्वविद्यालय , शिक्षाशास्त्र सङ\काय जनता बहुमुखी क्याम्पस, इटहरी नेपाली शिक्षा विभागका स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको शोधार्थी कमलप्रसाद भण्डारीले ने.पा.सी.(५९८) पाठ्याशंको प्रयोजनका लागि तयार पार्नु भएको **'कक्षा दशको नेपाली पाठ्यपुस्तक २०६४ र २०७४ मा समाविष्ट अभ्यासहरुको तुलनात्मक अध्ययन'** शीर्षकको शोधपत्र सम्वन्धित तहका निमित्त उपयुक्त भएकोले आवश्यक मूल्याङ्कनसहित स्नातकोत्तर उपाधिका निम्ति स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

शोधपत्र मुल्याङ्कन समिति

नाम थर	**हस्ताक्षर**
१. मदनराज वराल	
(विभागीय प्रमूख)	....
२	
(वाह्य परीक्षक)	....
३.	
(शोध निर्देशक)	....

प्रतिबद्धता पत्र

म शोधार्थी कमल प्रसाद भण्डारी यो प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु की यो शाधपत्र मेरो आफ्नो मौलिक अनुसन्धान हो । यस शोधकार्यमा कसैको सामग्री अनाधिकृत रुपमा प्रयोग गरिएको छैन ।आवश्यकता अनुसार सन्दर्भ स्रोत खुलाई मैले पूर्व कार्यको प्रयोग गरेको हो । कोही कसैको हुबहु नक्कल गरेको प्रमाणित भएमा त्यसबाट आउने जुनसुकै परिणमहरुको सामना गर्न मेरो लागि मान्य हुने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु ।

....

मिति : २०७७/९/१९

कमलप्रसाद भण्डारी

शोधाथी

कृतज्ञताज्ञापन

यस शोधपत्र तयारीका क्रममा आइपरेका समस्या समाधानमा सर्वप्रथम शोधशीर्षक छनोटदेखि शोधपत्र तयार पार्दासम्म अलिकति पनि अफ्ट्यारो महसुस नगराइकन सधैँ उपयुक्त सल्लाह र सुझाव प्रदान गर्दै सहज वातावरणमा शोधपत्र तयार गर्न सहयोग गर्नुभएकोमा शोधनिर्देशक प्राध्यापक मदनराज बरालप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । त्यसै गरी टङ्कडमा अफ्ठ्यारो पर्दा सहयोग पुर्‍याउने औलिया मा. वि. का लेखापाल श्री टोकेन्द्र कु दहालप्रति हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

वास्तवमा, शोध छलफल र सोधखोजबाट मात्र निष्कर्षमा पुगिने विषय भएकाले सम्बन्धित विषयका विज्ञ, विशेषज्ञ तथा सम्बद्ध सबैको सहयोग अपरिहार्य हुने भएको हुँदा पुर्वकार्यको समिक्षाको लागि सोधपq उपलब्ध गराउने सुकुना बहुमुखी क्याम्पसप्रति आभार प्रकट गर्दछु । त्यसैगरी इन्द्रमणि ढुङ्गाना , विष्णु प्र. दहाल तथा रुक्मिणी भण्डारीप्रति कृतज्ञता प्रकट गर्दछु ।

अन्त्यमा यस शोधपत्रको समुचित मूल्याङ्कनको लागि शिक्षाशास्त्र संकाय नेपाली शिक्षा विधाग जनता बहुमुखी क्याम्पस इटहरी सुनसरी समक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

....

शोधार्थी

कमलप्रसाद भण्डारी

जनता बहुमुखी क्याम्पस

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

२०७७/०९/१९

शोधसार

शोधशीर्षक : कक्षा १० को ' नेपाली पा.पु २०६४' र 'नेपाली पा.पु.' २०७४ मा समाविष्ट अभ्यासको तुलनात्मक अध्ययन

शोधार्थी : कमलप्रसाद भण्डारी

शोधनिर्देशक : मदनराज बराल

क्याम्पस :जनता बहुमुखी क्याम्पस, इटहरी, सुनसरी

जम्मा अध्याय : ५

ब्याज : पाँचौ ०६८/६९

शोध प्रक्रिया

प्रस्तुत शोधपत्र त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपाली भाषा शिक्षा विभाग अन्तर्गत एम.एड. (नेपा.शि.५९८) पाठ्यांशको प्रयोजनका लागि तयार पारिएको हो । प्रस्तुत शोध अध्ययन कक्षा १० को ' नेपाली पा.पु २०६४' र 'नेपाली पा.पु.२०७४ मा समाविष्ट अभ्यासको तुलनात्मक अध्ययन शीर्षकमा गरिएको छ ।

यस शोध अध्ययनको मुख्य उद्देश्य कक्षा १० को ' नेपाली २०६४' र 'नेपाली २०७४' भित्र रहेका अभ्यासको फरक-फरक कोण बाट विश्लेषण र तुलना गरी उपयुक्त सुझाव दिनु हो । यसका लागि विधागत, तहगत र सीपगत पक्षलाई आधार मानी व्याख्या विश्लेषण र तुलना गरिएको छ ।

यस शोधपत्र लाई व्यवस्थित ढंगले सम्पन्न गर्नका लागि यस शीर्षक सँग सम्बन्धित विभिन्न लेख, रचना र साहित्यहरूको व्यापक समीक्षा एवं पुनरावलोकन गरिएको छ । सैद्धान्तिक ढाँचाको रूपमा बिष्णुप्रसाद अधिकारी, र पारसमणि भण्डारी तथा अन्य द्वारा लेखिएका अभ्यास सम्बन्धी गरिएका शोध कार्यहरूका विश्लेषण, निष्कर्ष र सुझावहरूलाई आधार मानिएको छ ।

यस अध्ययन सम्पन्न गर्नका लागि पुस्तकालयीय अनुसन्धान विधिको प्रयोग गरिएको छ । तथ्याङ्क सङ्कलन र विश्लेषणका लागि संगठन, वर्गीकरण तालिकीकरण, साङ्ख्यिकरण, अर्थापान, प्रतिशताङ्क आदिको प्रयोग गरी वर्णन व्याख्या र विश्लेषण गरिएको छ ।

प्रस्तुत शोधपत्रको लागि हाम्रो नेपाली २०६४ र नेपाली २०७४ मा भएका अभ्यासको छुट्टा छुट्टै विश्लेषण गरी त्यसका आधारमा तुलनात्मक विश्लेषण गरिएको छ । दुवै पाठ्यपुस्तकका अभ्यासहरूलाई एकै ठाउँमा राखी शब्दार्थगत, तहगत र सीपगत अभ्यासहरूको तुलनात्मक निष्कर्ष निकाली सुझाव समेत पेश गरिएको छ ।

प्रस्तुत शोधको नेपाली २०६४ मा भन्दा नेपाली २०७४ मा अभ्यासमा विविधता ल्याउन खोजिएको, नेपालीमा सरल देखि जटिलको क्रम स्तरण गरिएको छ साथै २०६४ मा भण्दा २०७४ मा तहगत पक्षको सन्तुलन रहेको निष्कर्ष रहेको छ । यस शोधमा भाषिक सीप सँग सम्बन्धित अभ्यास अन्तर्गत सुनाइ भन्दा पढाइ, पढाइ भन्दा बोलाइ, बोलाइ भन्दा लेखाइमा जोड दिएर अभ्यास संयोजन गरिएको छ । साथै यसको निष्कर्षमा दुवै पाठ्यपुस्तकमा विधागत तथा सिपगत अभ्यास, शब्दभण्डार, उच्चारण हिज्जे अभ्यासलाई छुट्टा छुट्टै रूपमा प्रस्तुत गरिएको कुरा समेत प्रष्ट हुन्छ ।

विषयसूची

शोधशार

शोध निर्देशकको सिफारिस पत्र

स्वीकृति पत्र

कृतज्ञता ज्ञापन

विषय सूचि

सङ्क्षेपिकृत शब्द सूचि

अध्याय एक : परिचय		**पृष्ठ**
१.१	अध्ययनको पृष्ठभूमि	१
१.२	समस्याकथन	३
१.३	अध्ययनको औचित्य र महत्त्व	३
१.४	अध्ययनको उद्देश्य	५
१.५	अध्ययनको परिसीमा	५
१.६	पारिभाषिक शब्द	६
अध्याय दुई : पूर्वकार्यको समीक्षा तथा धारणात्मक संरचना		७—१४
२.१	पूर्वकार्यको समीक्षा	६
२.२	पूर्वकार्यको समीक्षाको उपयोगिता	१२
२.३	धारणात्मक संचरना	१४
अध्याय तीन : अध्ययन विधि/प्रक्रिया		**१५—१७**
३.१	अनुसन्धानको संरचना	१५
३.२	जनसङ्ख्या र नमुना छनौट	१५
३.३	नमुना छनोट प्रक्रिया	१६
३.४	तथ्याङ्क सङ्कलनका साधन	१६
३.५	तथ्याङ्क संकलनका प्रक्रिया	१६

३.६ तथ्याङ्कको व्याख्या र विश्लेषण प्रक्रिया १७

अध्याय चार :नतिजा / परिणाम र छलफल १८—६८

४.१ नतिजा/परिणाम १८

४.१.१ नेपाली २०६४ कक्षा १० मा समाविष्ट विविध विधामा आधारित पाठ शीर्षकगत नमुना अभ्यासहरूको व्याख्या वर्गीकरण २०

४.१.२ नेपाली २०७४ कक्षा १० मा समाविष्ट विविध विधामा आधारित पाठ शीर्षकगत नमुना अभ्यासहरूको व्याख्या वर्गीकरण २२

४.१.३ नेपाली २०६४ को विधा सम्बन्धि अभ्यासको प्रस्तुतीकरण विवरण २४

४.१.४ नेपाली २०७४ को विधा सम्बन्धि अभ्यासको प्रस्तुतीकरण विवरण २५

४.२. छलफल तथा व्याख्या

ने.पा.पु २०६४ को अभ्यासमा समावेश भएका विविध तहका प्रश्नहरुको वर्गीकरण २७

४.३ ने.पा.पु २०७४ को अभ्यासमा समावेश भएका विविध तहका प्रश्नहरुको वर्गीकरण ४३

अध्याय पाँच : निष्कर्ष र सुझावहरु

५.१ निष्कर्ष ७०

५.१.१ नेपाली पा.पु. २०६४ ७१

५.१.२ नेपाली पा. पु. २०७४ ७२

५.१.३ तुलनात्मक निष्कर्ष ७३

५.२ सुझाव ७४

५.३ उपयोगिता ७५

५.३.१ नीतिगत तह ७५

५.३.२ कार्यान्वयन तह ७६

५.३.३ सन्दर्भ सामग्री ७८

परिशिष्ट

तालिका सूची

तालिका न. **पेज न.**

१ नेपाली पा.पु.२०६४ मा समाविष्ट विविध विधाहरुमा आधारित नमुना पाठशीर्षकगत अभ्यासहरुको वर्गीकरण: २०

२ नेपाली पा.पु.२०७४ मा समाविष्ट विविध विधाहरुमा आधारित पाठशीर्षकगत नमुना अभ्यासहरुको वर्गीकरण: २२

३ भाषिक सीपगत आधारमा अभ्यासको तुलनात्मक अध्ययन ६७

सङ्क्षेपिकृत शब्द सूची

क.स.	सङ्क्षिप्त रुप	पूर्ण रुप
१	क.स.	कमसंख्या
२	सु.	सुनाइ
३	बो.	बोलाइ
४	प.	पढाइ
५	ले.	लेखाइ
६	नेपा.शि	नेपाली शिक्षा
७	त्रि.वि.	त्रिभुन विश्वविद्यालय
८	नेभा. पा.पु.	नेपाली भाषा पाठ्यपुस्तक